

ชุดองค์ความรู้ งานวิจัยเรื่อง :

การพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง
จังหวัดพิษณุโลก

Development of Local Wisdom for Tourism Promotion
of Noen Maprang District, Phitsanulok Province

พระครูรัตนสุตาภรณ์, ผศ.ดร.

พระราชรัตนสุธี, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช พ.ศ. 2565

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม MCU 65019

- ชื่อเรื่อง : ชุดองค์ความรู้ “การพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก”
- ผู้แต่ง : พระครูรัตนสุตาภรณ์, ผศ. ดร.
พระราชวรตันสุธี, รศ. ดร.
- ที่ปรึกษา : รศ.ดร. วศิน ปัญญาวุฒตระกุล
ดร. ธีระวัฒน์ แสนคำ
- ศิลปกรรมรูปเล่ม : ดร.ณัฐยาณี บุญทองคำ
- พิสูจน์อักษร : พระครูธรรมธรเทวประภาส วชิรญาณเมธี, ดร.
- ออกแบบปก : โลโก้ไทย
- พิมพ์ครั้งที่ 1 : จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม
- ลิขสิทธิ์ : ลิขสิทธิ์เป็นของพระครูรัตนสุตาภรณ์, ผศ. ดร.
และพระราชวรตันสุธี, รศ. ดร.
ห้ามการลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดๆของหนังสือเล่มนี้
นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น
- พิมพ์ที่ : พิษณุโลกดอทคอม 999/2 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 055-303040
- จัดทำโดย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
เลขที่ 217 หมู่ที่ 6 ตำบลบึงพระ บ้านหนองไผ่ล้อม
ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 055-985085

คำนำ

ชุดองค์ความรู้งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยย่อยที่ 1 เรื่อง “การพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง “นวัตวิถีกฎมปัญญาวิถีพุทธสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

สภาพบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย บ้านน้ำปาด บ้านมุงเหนือ บ้านลำภาศ บ้านหัวเขา และบ้านผารังหมี ซึ่งเป็นชุมชนในที่ราบหุบเขา ผู้คนส่วนใหญ่เป็นชาวอีสานอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานร่วมกับชาวภาคกลาง วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาจึงคล้ายกับชาวอีสาน ผลผลิตหลักชุมชนส่วนใหญ่ผลิตจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งมีมะม่วงเป็นวัตถุดิบสำคัญและมีชื่อเสียงอย่างมาก สามารถนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี

แผนผังการแสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

องค์ความรู้ที่ 1

การวิเคราะห์รูปแบบชุดความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ต้องอาศัยข้อมูลจากสภาพบริบทและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

องค์ความรู้ที่ 2

เกิดการพัฒนาชุดความรู้ และการจัดทำเอกสาร “ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก”

องค์ความรู้ที่ 3

ทำให้ได้ประวัติความเป็นมาของอำเภอเนินมะปราง แต่เดิมพื้นที่เป็นป่าดงดิบที่เต็มไปด้วยต้นไม้และสัตว์ป่า ห่างไกลจากผู้คน แต่จะมีเพียงผู้มีอาชีพนายพรานที่เข้ามาล่าสัตว์และหาของป่า ต่อมามีกลุ่มคนจากอำเภอนครไทย อำเภอด่านซ้าย และอำเภอหล่มสัก อพยพย้ายถิ่นฐานเดิมเข้ามาตั้งรกรากบริเวณบ้านชมพู บ้านมุง บ้านวังโพรง บ้านไทรย้อย จากนั้นก็ขยายขยายที่ทำกินไปที่บ้านวังยาง บ้านน้อยซุ้มขี้เหล็ก และบ้านเนินมะปราง ในที่สุด โดยตัวอำเภอเนินมะปรางเดิมเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ตั้งมาประมาณ 50 ปี

องค์ความรู้ที่ 4

ทำให้ทราบทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเนินมะปราง ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศประมาณร้อยละ ๔๕ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าพล ซึ่งมีถ้ำน้ำลอด ถ้ำเรือ ซากดึกดำบรรพ์ของหอยและปะการัง ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ พรรณไม้และร่องรอยสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่มีกบระหว่างทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ เหมาะแก่การทัศนศึกษาเชิงนิเวศ นอกจากนี้ ยังสามารถชมฝูงค้างคาวที่บินออกหากินยามเย็น เป็นสายยาวสวยงามนับล้านตัว ที่บ้านมุง

องค์ความรู้ที่ 5

ทำให้ทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของอำเภอเนินมะปราง ที่สำคัญ ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผ้าทอ ด้านการถนอมอาหาร โดยเฉพาะการทำมะม่วงกวนหรือ ส้มลิ้ม มะม่วงเป็นพืชเศรษฐกิจของชาวอำเภอเนินมะปรางมานานแล้ว และปลูกกันเป็นจำนวนมาก และด้านการทอเสื่อกก

องค์ความรู้ที่ 6

ข้อมูลผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอเนินมะปราง ผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ หมวกสานไม้ไผ่ กล้วยดอกไม้ออบเนย น้ำมะม่วง กล้วยเบรคแตกกบเลย ข้าวตากทอดหน้ามะม่วง มะม่วงอบแห้ง มะม่วงหยีกวน น้ำมะม่วงเลมอนเนด แยมมะม่วงสด มะม่วงมันทุกเม็ด เค้กมะม่วงผสมเนื้อมะม่วง ทอฟฟี่มะม่วงกวน ทอฟฟี่กล้วยกวน ข้าวหอมสุใจ ผ้าทอมัดหมี่ไหมประดิษฐ์ ผ้าฝ้ายทอมือ

องค์ความรู้ที่ 7

ทำให้ได้เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนในเขตอำเภอเนินมะปราง สามารถนำข้อมูลมาเพื่อจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เช่น กิจกรรมท่องเที่ยว “หัวเขา...ผาท่าพล 2 วัน 1 คืน”, “นอนค้างบ้านเราไม่เหงาแน่นอน 2 วัน 1 คืน”, “มาเที่ยวไทรย้อย น้อยกว่านี้ได้ไง 3 วัน 2 คืน” และ “กอดเขา...กอดฉัน...กอดกันที่บ้านมุง 2 วัน 1 คืน” ซึ่งในแต่ละโปรแกรมท่องเที่ยวก็จะมีกิจกรรมที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงทั้ง 5 ชุมชน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
เลขที่ 217 หมู่ที่ 6 ตำบลบึงพระ บ้านหนองไผ่ล้อม
ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 055-985085